
Jubileji

Anka Vidovič-Miklavčič - jubilarntka

Letos je praznovala svojo okroglo življenjsko obletnico kolegica Anka (Anamarija) Vidovič-Miklavčič. Rojena je bila 21. marca 1936 v Gornji Radgoni; sicer pa smo jo imeli za Tržičanko, saj je v Tržiču živela njena družina, tam je hodila v osnovno šolo in nižjo gimnazijo. Ker se je odločila za učiteljski poklic, je potem nadaljevala šolanje na ljubljanskem učiteljišču (1950-1954). Eno šolsko leto je poučevala v Podtaboru pri Grosupljem (1954/55), jeseni 1955 pa se je vpisala na študij zgodovine na filozofski fakulteti v Ljubljani.

Zdi se mi, kot bi bilo pred kratkim, ko sva se prvič srečali, Anka študentka 3. letnika, jaz pa brucka. Tedaj, pred skoraj štiridesetimi leti smo se študentje zgodovine hitro spoznali med seboj, saj smo imeli skupna ciklična predavanja in v vseh letnikih nas je bilo za eno predavalnico, ki smo jo takrat imeli še v pritličju Narodne in univerzitetne knjižnice. Zlasti so nas družile ekskurzije, imeli pa smo tudi svoj Klub zgodovinarjev. Zelo dobro se spominjam, ko je Anka pri profesorju Mikuzu uspešno zagovarjala svojo obsežno diplomsko delo. Takrat so se diplomske naloge brale pri seminarju v nadaljevanjih, profesor je vmes spraševal in tudi študentje smo lahko kaj vprašali.

Po diplomi leta 1961 se je Anka Vidovič (pozneje poročena Miklavčič) zaposlila na osnovni šoli v Preserju pri Borovnici, kjer je ostala do jeseni 1964. Ko smo se občasno srečevale, je z navdušenjem pripovedovala o svojih pedagoških izkušnjah. Mislim, da se je vsakega dela vedno lotevala res z ljubeznijo in navdušenjem in to lastnost je ohranila do danes.

Leta 1964 se ji je odprla možnost zamenjave službe in prišla je na tedanji Inštitut za zgodovino delavskega gibanja v Ljubljani (sedaj Inštitut za novejšo zgodovino), kjer se je kot strokovna sodelavka dlje časa posvečala bibliografskemu delu. Skupaj s Sonjo Reisp sta pripravili Bibliografijo člankov o delavskem gibanju na Slovenskem od začetkov do 1941 (Knjižnica 1969, 1970 in 1971). S sodelavkami je leta 1974 pripravila in objavila v samostojni publikaciji prvo knjigo Bibliografije člankov o delavskem gibanju na Slovenskem 1917-1941. Bibliografsko delo je nasploh med zgodovinarji premalo cenjeno, zato imamo marsikje mnogo vrzeli. Anka Miklavčičeva jih je skušala odstranjevati, dokler se je ukvarjala s tem delom. Z njej lastno natančnostjo je pripravila Bibliografsko kazalo Kronike, časopisa za slovensko krajevno zgodovino I-XX (1953 -1972) in Bibliografsko kazalo Kronike slovenskih mest I-VII (1934-1940) ter oboje objavila v Kroniki (1973 in 1974).

Poleg bibliografskega dela se je zgodaj pričela ukvarjati tudi z raziskovalnim delom, ki je bilo sprva usmerjeno v obdobje NOB na Slovenskem, in sicer posebej

v vlogo slovenskih železničarjev v tem času. O tem je napisala najprej več strokovnih člankov, npr. o oblikah boja železničarjev, o VOS na železnici, o oblikah sabotaž, ki so jih izvajali železničarji ipd., skupaj s sodelavci je pripravila razstavo in katalog Železničarji v revoluciji (Ljubljana 1978, 118 str.), nato pa je objavila monografijo Slovenski železničarji pod italjansko okupacijo v Ljubljanski pokrajini: Oris nastanka in razvoja organizacije OF in oblike narodnoosvobodilnega boja na železnici 1941-1943 (Ljubljana, 1980, 471 str.). Zanj je prejela leta 1980 nagrado vstaje slovenskega naroda.

Lotevala se je tudi obravnave drugih vprašanj, npr. Tržič v prvem letu vstaje (Komunist 1969), zlasti pa jo je zanimalo slovensko mladinsko gibanje v času med obema vojnama in NOB. O tem je objavila vrsto prispevkov kot Kratek pregled zgodovine revolucionarnega mladinskega gibanja v Sloveniji med obema vojnama (Po poteh Zveze komunistične mladine v Sloveniji, 1979), Prispevek k obravnavi Mladinske osvobodilne fronte (Kronika 1981); dalje je bilo njeno raziskovanje usmerjeno posebej v proučevanje vloge SKOJ-a, o čemer je pisala in nastopala na simpozijih.

Anka Miklavčič se je že v prvi polovici osemdesetih let pričela ukvarjati tudi z nekaterimi vprašanji slovenske politike v prvi Jugoslaviji, zlasti z mladinskimi gibanji. Zbiranje in proučevanje raznovrstnega gradiva, predvsem časopisnega, jo je privedlo do odločitve, da bi o tem pripravila večjo monografijo. Lotila se je zelo zahtevnega dela, kajti problematika organiziranosti mladine med obema vojnama je bila raznovrstna (strankine politične organizacije, kulturno-prosvetna in telesnovzgojna, kmečko-stanovska društva ali gibanja itd.). Rezultati večletnega trdega in natančnega dela niso izostali. V različnih revijah so pričeli izhajati njeni prispevki o organiziranosti mladine ne samo v levičarskem, ampak tudi v meščanskem taboru zlasti v času od leta 1929 dalje.

Ko sva se včasih srečali v časopisnem oddelku NUK, v Arhivu Slovenije ali na društvenih članskih sestankih, sem vedno z zanimanjem prisluhnila pripovedovanju o njenih dognanjih in bila sem vesela njene odločitve, da bo prijavila doktorat na temo mladinskega gibanja. Potem ko je več let podrobno raziskovala politično organiziranje in boj za slovensko mladino v tridesetih letih, je svoja dognanja strnila v doktorski disertaciji z naslovom **Mladinske organizacije in gibanja v meščanskem taboru na Slovenskem 1935-1941: Oris razvoja delovanja mladinskih organizacij, društev in gibanj v letih 1935-1941 v jugoslovanskem delu Slovenije**. Disertacija je bila zelo obsežna in je imela 649 strani. Avtorica jo je uspešno zagovarjala pred komisijo dr. Miroslav Stiplošek, dr. Dušan Nečak in dr. Janko Prunk januarja 1992 in bila maja 1992 promovirana za doktorico zgodovinskih ved.

Vzporedno s pripravo disertacije je nastajala vrsta preglednih daljših in krajših razprav, ki so posegale v razne sfere političnega in društvenega življenja stare Jugoslavije. Tu je nemogoče naštetih vse, omenila bi le nekatere. V Prispevkih za novejšo zgodovino je izšlo več takih razprav, npr. Španska državljanska vojna kot dejavnik diferenciacije političnega življenja v Sloveniji (1987, skupaj z J.

Prunkom), Odnos dr. Antona Korošca do Kmečke zveze in Slovenske dijaške zveze 1929-1941 (1991), Omladina (mladina) Jugoslovanske radikalne zajednice (1992), Omladina Narodne odbrane - Mladina Narodne obrambe(1993), Srednješolska mladina in Savez jugoslovenskih srednješolskih udruženja 1929-1934 (1994).

V Zgodovinskem časopisu smo lahko brali prispevka Zveza slovenskih kmetov 1932-1935 (1989) in Pogled na francosko revolucijo v tisku liberalne provenience 1929-1940 (1990).

V Kroniki, časopisu za slovensko krajevno zgodovino, je predstavila vlogo in organizacijski razvoj Zveze absolventov kmetijskih šol in Zveze absolventk kmetijskih šol (1989) ter ustanovitev in razvoj Mladinske Kmečke zveze v okrajih Dravske banovine (1993).

Zelo obširna in natančna je njena predstavitev kmečkega stanovskega gibanja v klerikalnem taboru na Slovenskem v letih 1935-1941 v reviji Borec (1990).

Objavljala je tudi v Reviji 2000, kjer je pisala predvsem o kmečkih gibanjih in organizacijah, npr. o kmečkem stanovskem gibanju v okviru SLS v zadnjem desetletju stare Jugoslavije (1989) in o oživljanju Krekovega "kmečkosocialnega programa" v okviru kmečkega stanovskega gibanja Zveze absolventov kmetijskih šol (1990).

Pregledni članek o mladinskih organizacijah v meščanskem taboru na Slovenskem je prinesla tudi revija Zgodovina v šoli (1993), marsikaj pa je bilo objavljeno še v raznih zbornikih s simpozijev in zborovanj.

Sodelovanje Anke Vidovič-Miklavčič na zborovanjih, simpozijih in okroglih mizah je precej pestro. Na 2. okrogli mizi jugoslovanskih gospodarskih zgodovinarjev v Ljubljani 1977 je sodelovala z referatom o železniških komunikacijah v Sloveniji v obdobju NOB. Na posvetu o proučevanju zgodovine SKOJ-a in mladinskega gibanja v Sloveniji 1981 je predstavila vlogo SKOJ-a v procesu združevanja mladinskih sil v Sloveniji v protifašistično fronto - mladinsko OF (1937-1941), govorila je tudi na posvetu o življenju in delu Borisa Kidriča v Ljubljani 1984, na posvetu o Maksu Strmeckem v Krškem 1986, na mednarodni konferenci zgodovinarjev delavskega gibanja v Linzu 1986 o španski državljanski vojni kot dejavniku diferenciacije političnega življenja v Sloveniji, na jugoslovanskem posvetu v Zagrebu leta 1986 o zgodovini španske državljanske vojne in udeležbi Jugoslovancev v njej, na posvetu leta 1987 v Ljubljani ob 50-letnici ustanovnega kongresa KPS. Z referati je nastopila še v Rimu 1991 na Krekovem simpoziju, kjer je predstavila Krekovo združništvo v teoriji in praksi, in na simpoziju Slovenska trideseta leta, ki ga je 1995 organizirala Slovenska matica. Vsi omenjeni referati so bili tudi objavljeni v različnih zbornikih. (Bibliografijo Anke Vidovič-Miklavčič je mogoče najti v Prispevkih za novejšo zgodovino 1989 in v nadaljnjih bibliografijah, ki jih objavlja ista revija.)

Kot plod desetletnega raziskovalnega dela je leta 1994 izšla knjiga Anke Vidovič-Miklavčič z naslovom *Mladina med nacionalizmom in katolicizmom*, ki je skrčena, ponekod pa tudi dopolnjena doktorska disertacija in pomeni prvi

podrobnejši pregled slovenske politike v tridesetih letih našega stoletja, saj avtorica ne obravnava le mladinskega gibanja, ampak vrsto vprašanj iz tedanjega političnega dogajanja. Knjiga je časovno razdeljena na dva dela, prvi obravnava obdobje 1929-1935, drugi pa čas od 1935 do aprilskega zloma 1941. Znotraj teh obdobjev so obravnavana razna gibanja in organizacije, ki so vključevale mladino, v liberalnem taboru so to Sokol Kraljevine Jugoslavije in Zveza slovenskih fantov in deklet ter leta 1936 ustanovljena Mladina (Omladina) JNS. Prikaz vključevanja mladine v liberalni tabor v drugi polovici tridesetih let zaključuje pogled na Mladino (Omladino) "Zbora". V katoliškem taboru pa so z uvedbo diktature in ukinitvijo političnih strank ter z ukinitvijo Orla pričeli z organizacijo tako imenovane Katoliške akcije, Zveze fantovskih in Zveze dekliških odsekov. V tem taboru se nastale pozneje še katoliška Mladinska kmečka zveza, Slovenska dijaška zveza, organizirala pa se je tudi krščanskosocialistična mladina. Nekatere stvari so v knjigi predstavljene sploh prvič, npr. vloga Katoliške akcije na Slovenskem, ki je proti koncu tridesetih let dobivala vedno večji pomen.

Poleg prikazanega obširnega opusa člankov, razprav in knjig je Anka Vidovič-Miklavčič opravila tudi mnogo drobnega dela, ki pa prav tako zahteva potrpežljivost in znanje. Tu naj omenim okrog 30 člankov za Enciklopedijo Slovenije in številne ocene in poročila o novih knjigah, objavljene v revijalnem tisku in v dnevnem časopisju.

Anka Vidovič-Miklavčič, ki je od leta 1993 višja znanstvena sodelavka Inštituta za novejšo zgodovino, ima še veliko delovnih načrtov za prihodnost, zato ji želimo mnogo osebnega zadovoljstva in uspešno delo še naprej!

Olga Janša-Zorn

Bibliografija Anke Vidovič-Miklavčič

Prispevki za novejšo zgodovino tekoče objavljajo bibliografijo inštitutovih sodelavcev. Bibliografijo dr. Anke Vidovič-Miklavčič vsebujejo:

Prispevki za novejšo zgodovino, XXIX, 1989, št.1 (Trideset let Inštituta za zgodovino delavskega gibanja, Biobibliografija), str. 156-161

Prispevki za novejšo zgodovino, XXX, 1990, št. 1-2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXI, 1991, št. 2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXII, 1992, št. 1-2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXIII, 1993, št. 1-2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXIV, 1994, št. 2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXV, 1995, št. 1-2

Prispevki za novejšo zgodovino, XXXVI, 1996, št. 1-2